

Nr 128.

Av herr **Olsson** i Berg m. fl., om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av belöningar från det allmännas sida i ökad utsträckning åt jordbruksarbetare, som under viss tid haft ständig sysselsättning inom jordbruket.

Vid 1918 års lagtima riksdag väckte undertecknad med instämmande av ett 50-tal ledamöter av riksdagens andra kammare en motion, nr 224, i vilken yrkades, att statsmakterna måtte, i syfte att i någon mån lindra den alltmer kännbara bristen på arbetskraft vid jordbruket, lämna penningpremier åt jordbruksarbetare, som varit anställda hos samme husbonde eller vid samma gård under vissa år. Motionen utmynnade i en hemställan om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, om och på vilka villkor dylika premier måtte kunna tilldelas tjänare, tjänarinnor, statare, dagkarlar och torpare, som under vissa år haft ständig anställning i jordbrukets tjänst.

I sitt utlåtande över den ifrågavarande motionen uttalade jordbruksutskottet, att det visserligen vore önskvärt, att åtgärder vidtagas för att draga arbetare till jordbruket och att det även vore möjligt, att den föreslagna åtgärden skulle fylla denna uppgift samt förhindra jordbruksarbetarnas övergång till industrien. Icke desto mindre avstyrkte utskottet motionen, som därefter också avslogs av riksdagens båda kamrar. Då emellertid av vissa uttalanden att döma betänkligheterna mot motionen avsågo mindre själva syftet och idén med densamma än vissa detaljer i förslaget, så ha vi trott oss våga förutsätta, att detta skulle i något ändrad utformning kunna påräkna riksdagens bifall, varföre vi tillåta oss att ånyo påkalla uppmärksamhet för denna angelägenhet.

Såsom motiveringen till motionen vid fjolårets riksdag sökte framhålla, äro orsakerna till den inom jordbruket rådande bristen på arbetskraft framförallt av ekonomisk natur. Vare sig före kristiden eller ännu mindre under densamma har det varit möjligt för jordbruket att tävla med industrien om arbetskraften. Huru det i detta avseende kommer att gestalta sig efter kristiden är visserligen vanskligt att uttala sig om. Mycket synes dock tala för att städernas och industriorternas lockelser på landsbygdens arbetare komma att ökas i och med återgången till normala förhållanden. Genomförandet av lagstadgad 8-timmars arbetsdag inom industrien kommer givetvis också att för många göra industriarbetet mera tilltalande än arbetet inom jordbruket, där något liknande av helt naturliga skäl icke kan ifrågakomma. Slutligen torde man böra räkna med att vid världskrigets slut emigrationsfrågan åter blir aktuell, i det att med all sannolikhet en stark efterfrågan på svensk arbetskraft kommer att göra sig gällande i utlandet. Skola vi då kunna bevara vårt unga folk, så måste vårt svenska näringsliv göras konkurrenskraftigt. Risken att gå förlustig arbetskraften är därvid givetvis större ju sämre lottad och svagare rustad en näringsgren är att upptaga denna tävlan.

Detta spørsmål, om det svenska näringslivets ställning efter kristiden, är av utomordentlig vikt och på samma gång utomordentligt invecklat och svårlöst. Det förslag, som vi härmed i all anspråkslöshet våga att ånyo underställa riksdagens prövning, avser ingalunda en lösning av detta problem. Vi dela också fullständigt den mening, som uttalades av jordbruksutskottet i dess utlåtande över nämnda motion vid fjolårets riksdag, eller att frågan om jordbrukets arbetskraft löses riktigast genom att jordbruket göres så ekonomiskt bärkraftigt, att det kan nöjaktigt betala sitt folk. Men huru detta skall tillgå är i och för sig ett nog så svårlöst problem, och intill dess att det har blivit löst torde det icke vara överflödigt att söka sig fram efter andra vägar för att i möjligaste mån bevara arbetskraften åt jordbruket.

Det är till detta mål, som denna framställning syftar.

Som skäl för sitt avstyrkande av motionen vid förra årets riksdag anförde jordbruksutskottet i första hand *ekonomiska* betänkligheter. För vinnande av det med motionen avsedda syftet skulle, befarade utskottet, erfordras ett högst betydande årligt anslag. Men dessutom skulle, menade utskottet, förmånen av den föreslagna an-

ordningen komma endast sådana jordbrukare till del, som hava jordbruksarbetare i sin tjänst, under det att småbrukarna, som icke sysselsätta några legda arbetare, icke skulle hava någon motsvarande fördel av premieringen. Denna omständighet i förening med utsikten av ökade premier för den jordbruksarbetare, som kvarstannar i sin tjänst, syntes utskottet möjligen kunna medföra, att den strävan att snarast möjligt förvärva eget jordbruk, som bör förefinnas hos varje dugande jordbruksarbetare, minskas.

Dessa sistnämnda skäl för avslag förefalla onekligen ganska långsökta. Större avseende förtjäna de ekonomiska betänkligheterna, även om utskottet synes hava väsentligt överskattat de ekonomiska konsekvenserna av förslagets genomförande. För att emellertid ytterligare begränsa dessa låter det mycket väl tänka sig, att premierna utgå endast *vart femte år* i stället för varje år, som i fjolårets motion ifrågasattes. Det låter också tänka sig, att av premiebeloppet endast hälften utbetalas direkt till den premieberättigade, medan den andra hälften för hans räkning insättes i sparbänk eller annan penningförvaltande inrättning som grundplåt till ett blivande eget hem att utbetalas efter exempelvis 20 års anställning eller dessförinnan, om premietagaren önskar bilda eget hem. Genom en sådan anordning avlägsnar man alldeles grunden för de farhågor, som jordbruksutskottet hyste, att utsikten till ökade premier skulle kunna motverka strävan att snarast förvärva eget jordbruk. I stället skulle på denna väg denna strävan komma att verksamt uppmuntras och befordras.

Avlider premietagare, för vilkens räkning insättning, enligt vad ovan säges, skett i bank eller annat penningförvaltande verk, utan att hava lyftat sig tillkommande tillgodohavande, bör detta tillfalla hans arvingar eller rättsinnehavare.

Den föreslagna anordningen synes slutligen böra bli av retroaktiv verkan såtillvida, att avseende fästes jämväl vid den tid, som tjänare eller arbetare varit i tjänst vid tidpunkten för det ifrågasatta beslutets ikraftträdande.

Skulle mot förmodan betänkligheter kvarstå mot att även under de delvis ändrade förutsättningar, som ovan angivits, genom direkta förut bestämda penningpremier uppmuntra jordbruksarbetarna att kvarstanna vid jordbruket, lär det, såsom av reservanter inom jordbruksutskottet vid fjolårets riksdag erinrades, icke vara omöjligt att finna andra medel, som kunna verka i detta syfte, t. ex. att genom

statsanslag åt hushållningssällskapen förmå dessa att i större utsträckning än som nu sker utlämna belöningar till jordbrukets arbetare för långvarig och trogen tjänst.

På grund av vad vi sålunda anfört våga vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, i vad mån och på vad sätt belöningar från det allmännas sida åt jordbruksarbetare, som under viss tid haft ständigt sysselsättning inom jordbruket, i större utsträckning än som nu sker bör komma till stånd, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 20 januari 1919.

<i>Cornelius Olsson.</i>	<i>Oscar N. Olsson,</i> Broberg.	<i>Sven Persson,</i> Fritorp.
<i>N. E. Nilsson.</i>	<i>E. G. Nilsson.</i>	<i>Erik Nylander.</i>
<i>Oscar Osberg.</i>	<i>Carl Hederstierna.</i>	<i>Arne Forssell.</i>
<i>Albert Mossberg.</i>	<i>K. E. W. Söderhielm.</i>	<i>Karl Andersson</i> i Eliantorp.
<i>Gust. Odqvist.</i>	<i>P. Lidström.</i>	<i>K. Bergström.</i>
<i>K. M. Andersson.</i>	<i>Alex. Thore.</i>	<i>J. A. Jonsson.</i>
<i>K. J. Larsson.</i>	<i>John Jönsson.</i>	<i>Karl Kahlström.</i>
<i>Arthur Gustafson</i> i Kasenberg.	<i>David Norman.</i>	<i>Nils Svensson.</i>
<i>A. Henrikson.</i>	<i>Herman Andersson.</i>	<i>Anders Elisson.</i>
<i>Bernhard Olsson.</i>	<i>Jöns Jönsson.</i>	<i>A. Månsson.</i>
<i>Pehr Aug. Andersson.</i>	<i>Joh. G. Svensson.</i>	<i>Sig. A. Carlsson.</i>
<i>Edvard Lithander.</i>	<i>Axel E. Lindvall.</i>	<i>Walter Kant.</i>
<i>M. Svensson.</i>	<i>Bernhard Nilsson.</i>	<i>E. Räf.</i>
<i>C. O. Johanson.</i>	<i>S. Welin.</i>	<i>P. S. Hedlund.</i>
<i>A. P. Gustafsson.</i>	<i>E. L. M. Hedén.</i>	<i>Gustav Johanson.</i>
<i>Oscar Bogren.</i>	<i>Arthur Ryberg.</i>	<i>Oscar Ericson.</i>
<i>P. J. Edberg.</i>	<i>Ad. Wiklund.</i>	<i>K. A. Westman.</i>
<i>David Pettersson.</i>	<i>Sven Lübeck.</i>	<i>Ludwig Brännström.</i>
<i>Jon Jonsson.</i>	<i>John Erlansson.</i>	<i>P. Nilsson,</i> Bonarp.
<i>Ax. Sundling.</i>	<i>Johan Olofsson.</i>	<i>C. G. Olsson.</i>
<i>Olof Jonsson.</i>	<i>Petr. Bergström,</i> Bäckland.	<i>Emil Molin.</i>
<i>E. Moberger.</i>	<i>Nils Månsson.</i>	<i>B. Corneliussen.</i>